

“De Ambtenaar en de werkloze” (1)

Jean Hindriks
Senior Fellow
Itinera Institute

Wanneer banen in de privé sector niet meer competitief zijn, zijn overheidsbanen een gemakkelijke oplossing om de werkgelegenheid te bevorderen. Dit is het Scandinavische model. Maar een betere oplossing is de werkgelegenheid te subsidiëren, zoals onze dienstencheques die 65.000 jobs hebben geschept, met succes aantonen.

Terwijl de meeste ontwikkelde landen steeds meer moeilijkheden kennen om het hoofd te bieden aan de mondialisering en aan de concurrentie van de lageloonlanden, schijnt Scandinavië - Denemarken, Finland, Noorwegen en Zweden - zich aardig uit de slag te trekken. De groei is middelmatig: gemiddeld 2,2 % op jaarbasis tussen 1995 en 2005, tegen 2,8 % voor de niet Scandinavische landen van het Europa van de 15.

Maar Scandinavië is goed geplaatst voor wat betreft het BBP per inwoner en de werkloosheid. In 2005, lag het BBP per inwoner 39% hoger dan dit van de andere landen van de EU en het werkloosheidspercentage bedroeg 6,7% tegenover 8% in de rest van de EU.

Wat is het geheim van het Scandinavisch succes? Het lage werkloosheidspercentage en het hoge niveau van het BBP kunnen heel gemakkelijk verklaard worden door het hoge aantal ambtenaren. In Scandinavië is het aantal ambtenaren merkwaardig hoog. Het openbaar ambt vertegenwoordigt 33,5 % van het werk in loondienst in Zweden en 32,9 % in Denemarken. Gemiddeld 32,7 % van de loontrekkenden zijn ambtenaren, tegen 18,5 % in de niet Scandinavische landen van het Europa van de 15. In Duitsland, de grootste economische macht in Europa, zijn slechts 12,2% van de loontrekkenden ambtenaren.

Wanneer de betrekkingen in de privésector niet meer concurrentieel zijn, is de ambtenarij een gemakkelijke oplossing om de mensen aan het werk te houden.

“De Ambtenaar en de werkloze”

(1) Zie, Jean. Hindriks,
Copernicus Voorbij : van
Confusie naar Consensus ?
<http://www.itinerainstitute.org>

Vervolgens gaat het grotere aandeel openbare ambten in de Scandinavische landen de productiviteit overevalueren. Het gaat hier over een probleem van statistische meting. Volgens de boekhoudkundige regels beantwoordt, - in afwezigheid van een door de markt bepaalde waarde -, de bijdrage van de openbare sector tot het BBP aan het bedrag van de lonen van de ambtenaren, ongeacht hun productiviteit of hun nut.

Stel dat het gaat over een land met een hoge werkloosheid: als de regering aan de werklozen een uitkering betaalt, dan wordt deze als een kost geboekt. Maar als de regering hen aanwerft en hen het equivalent van deze uitkering betaalt om een dienst, die niet door de markt aangeboden wordt (wegens niet rendabel), uit te voeren, dan zal de totaliteit van deze uitkeringen niet meer beschouwd worden als een kost, maar als een opbrengst (aangezien de opbrengst van de openbare ambten gemeten wordt via hun kost). Dit verhoogt slechts schijnbaar de productiviteit, want deze activiteiten leveren niet op wat ze kosten.

De rol van de staat draagt dus bij tot het laag werkloosheidspercentage van de regio. Het verklaart ook in grote mate het hoge bedrag van het BBP per inwoner, door de eenvoudige reden dat de toegevoegde waarde die door deze overheidsbanen gegenereerd wordt,

meegerekend wordt in het BBP, terwijl zij nooit zou kunnen voortgebracht worden in de markteconomie. Naast deze boekhoudkundige kunstgreep die bijdraagt tot het Scandinavisch succes, is de openbare tewerkstelling van de laaggeschoolden ook geen beter antwoord op de concurrentie van de lageloonlanden.

“

**De ambtenaar
verhoogt de
productiviteit
van een land,
de werkloze
niet**

”

De beste remedie bestaat erin de vorming te verbeteren, maar dit is een moeilijk proces van lange adem. Er resten dus slechts twee oplossingen op korte termijn. De eerste bestaat erin de ongeschoolde arbeiders te beschermen via een minimumloon of via een vervangingsinkomen. De meeste Europese landen kiezen voor deze strategie.

Ze leidt echter tot massale werkloosheid, is inefficiënt en financieel onhoudbaar. De tweede strategie bestaat erin de lonen te subsidiëren in plaats van vervangingsinkomens uit te betalen. Dit is de strategie die Edmund Phelps, Nobelprijs economie 2006 sinds lang voorstelt in zijn boek *Rewarding Work*. Het gaat om overheidshulp die ofwel aan de werknemers uitbetaald wordt onder de vorm van een belastingkrediet zoals in de Verenigde Staten of in Groot-Brittannië, ofwel aan de werkgevers. Deze laatste oplossing blijkt beter te zijn, want ze zet aan tot aanwervingen en verhoogt

“De Ambtenaar en de werkloze”

aldus het tewerkstellingspercentage.

Het stijgende gebruik van de dienstencheques in België is daar een bekend voorbeeld van. Deze cheques vergoeden huishoudelijk werk en zijn met 75 % door de staat gesubsidieerd. Zij hebben vandaag toegelaten meer dan 65.000 geregistreerde jobs te creëren (zie www.npdata.be).

Jean **Hindriks**
Senior Fellow

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
“Think-tank” et “do-tank” indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL
Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69
info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur

---